

Rättsfallssamlingen

FÖRSLAG TILL AVGÖRANDE AV GENERALADVOKAT
YVES BOT
föredraget den 2 oktober 2012¹

Mål C-399/11

**Brottmål
mot
Stefano Melloni**

(begäran om förhandsavgörande från Tribunal Constitucional (Spanien))

”Polissamarbete och straffrättsligt samarbete — Europeisk arresteringsorder — Överlämnande mellan medlemsstaterna — Avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen — Verkställighet av ett fängelsestraff som utdömts genom utevarodom — Möjlighet till omprövning av dom — Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna — Artikel 53”

1. Genom begäran om förhandsavgörande i förevarande mål har domstolen anmodats att tolka och vid behov bedöma giltigheten av artikel 4a.1 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna,² i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009³ om stärkande av medborgarnas processuella rättigheter och främjande av tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande på ett avgörande när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen. Domstolen har även för första gången anmodats att precisera räckvidden av artikel 53 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).

2. Förevarande mål utgör ett bra exempel på hur samexistensen mellan olika instrument för skydd av de grundläggande rättigheterna bör hanteras. Begäran om förhandsavgörande har framställts till följd av rättspraxis vid Tribunal Constitucional (Spanien), enligt vilken verkställandet av en europeisk arresteringsorder som har utfärdats för verkställighet av en utevarodom alltid bör vara förenat med villkoret att den dömda personen ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten. I artikel 4a.1 i rambeslutet föreskrivs dock särskilt att villkor av detta slag inte får ställas för överlämnandet, när den berörda personen hade kännedom om den planerade förhandlingen och hade gett i uppdrag åt en advokat att företräda och försvara honom eller henne vid förhandlingen.

3. Tribunal Constitucional har genom tre frågor anmodat domstolen att pröva olika möjligheter för Tribunal Constitucional att vidmakthålla sin rättspraxis, inbegripet inom ramen för genomförandet av rambeslutet. Flera olika möjligheter undersöks således nedan.

4. Kan en allmän tillämpning av villkoret att det för verkställande av en europeisk arresteringsorder som har utfärdats för verkställighet av en utevarodom krävs att den dömda personen ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten följa av en tolkning av ordalydelsen, systematiken och syftena med artikel 4a i rambeslutet?

1 — Originalspråk: franska.

2 — EGT L 190, s. 1.

3 — EUT L 81, s. 24, nedan kallat rambeslutet.

5. Om detta inte är fallet, är denna artikel förenlig med artiklarna 47 andra stycket och 48.2 i stadgan, som garanterar den anklagade rätten till en rättvis rättegång respektive respekt för rätten till försvar? Bör unionsrätten ge dessa grundläggande rättigheter ett starkare skydd än den skyddsnivå som garanteras i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen)?

6. För det fallet att prövningen av de två första frågorna visar att artikel 4a.1 i rambeslutet, jämförd med artiklarna 47 andra stycket och 48.2 i stadgan, utgör hinder för att Tribunal Constitucional vidmakthåller sin rättspraxis avseende den europeiska arresteringsordern, följer en sådan möjlighet av artikel 53 i stadgan?

I – Tillämpliga bestämmelser

A – Unionens primärrätt

7. I artikel 47 andra stycket i stadgan föreskrivs följande:

”Var och en har rätt att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag. Var och en ska ha möjlighet att erhålla rådgivning, låta sig försvaras och företrädas.”

8. I artikel 48.2 i stadgan föreskrivs följande:

”Var och en som har blivit anklagad för en lagöverträdelse ska garanteras respekt för rätten till försvar.”

9. Artikel 52.3 i stadgan har följande lydelse:

”I den mån som denna stadga omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av [Europakonventionen] ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen. Denna bestämmelse hindrar inte unionsrätten från att tillförsäkra ett mer långtgående skydd.”

10. I artikel 53 i stadgan föreskrivs följande:

”Ingen bestämmelse i denna stadga får tolkas som att den inskränker eller inkräktar på de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som inom respektive tillämpningsområde erkänns i unionsrätten, internationell rätt och de internationella konventioner i vilka unionen eller samtliga medlemsstater är parter, särskilt [Europakonventionen], samt i medlemsstaternas författningar.”

B – Unionens sekundärrätt

11. Artikel 1 i rambeslutet har följande lydelse:

”...

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.

3. Detta rambeslut påverkar inte skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna och de grundläggande rättsliga principerna i artikel 6 i Fördraget om Europeiska unionen.”

12. Artikel 5 i rambeslut 2002/584 har följande lydelse:

”Den verkställande rättsliga myndigheten får, i enlighet med den verkställande medlemsstatens lagstiftning, föreskriva att verkställigheten av en europeisk arresteringsorder är beroende av något av följande villkor:

- 1) När en europeisk arresteringsorder har utfärdats för verkställighet av ett straff eller en annan åtgärd som har beslutats genom utevarodom och den berörda personen inte kallats personligen eller på annat sätt informerats om tidpunkt och plats för den förhandling som ledde till att beslutet fattades genom utevarodom, får överlämnande ske på villkor att den utfärdande rättsliga myndigheten lämnar tillräckliga garantier om att den person som är föremål för den europeiska arresteringsordern kommer att ges möjlighet till en förnyad prövning av beslutet i den utfärdande medlemsstaten och att bli dömd i sin närvaro.

...”

13. Artikel 2.2 i rambeslut 2009/299 har följande lydelse:

”I artikel 5 [i rambeslut 2002/584] ska punkt 1 utgå.”

14. I stället för den bestämmelse som utgått infördes genom artikel 2.1 i rambeslut 2009/299 artikel 4a i rambeslut 2002/584.

15. Som det anges i artikel 1.1 i rambeslut 2009/299 är syftet med rambeslutet att ”stärka de processuella rättigheterna för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden och att samtidigt underlätta det straffrättsliga samarbetet, och särskilt att förbättra ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden mellan medlemsstaterna”.

16. I artikel 1.2 i rambeslut 2009/299 föreskrivs vidare att ”[d]etta rambeslut ska inte påverka skyldigheten att iakttä grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper enligt artikel 6 i fördraget, bland annat rätten till försvar för personer som är föremål för straffrättsliga förfaranden, och alla skyldigheter som åligger rättsliga myndigheter i detta avseende ska kvarstå oförändrade”.

17. Artikel 4a i rambeslutet har följande lydelse:

”1. Den verkställande rättsliga myndigheten får även vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, utfärdad i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, efter ett beslut när personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, såvida det inte i den europeiska arresteringsordern anges att personen i enlighet med ytterligare processuella krav i den utfärdande medlemsstatens nationella lagstiftning

a) i god tid

- i) antingen kallats personligen och därigenom underrättades om tid och plats för den förhandling som ledde till beslutet, eller på annat sätt faktiskt officiellt underrättades om tid och plats för förhandlingen, på ett sådant sätt att man otvetydigt kan slå fast att han eller hon hade kännedom om den planerade förhandlingen,

och

- ii) underrättades om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var personligen närvarande vid förhandlingen,

eller

- b) i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen,

eller
- c) efter att ha delgivits beslutet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan prövad på nytt även mot bakgrund av nytt bevismaterial, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,
 - i) uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred beslutet,

eller
 - ii) inte begärde förnyad prövning eller överklagade inom den tillämpliga tidsramen,

eller
- d) inte personligen delgavs beslutet men
 - i) utan dröjsmål kommer att personligen delges detta efter överlämnandet och uttryckligen underrättas om rätten till förnyad prövning eller överklagande och rätten att få delta och få själva sakfrågan, inklusive nytt bevismaterial, prövad på nytt, vilket kan leda till att det ursprungliga beslutet upphävs,

och
 - ii) kommer att underrättas om den tidsram inom vilken vederbörande måste begära förnyad prövning eller överklagande enligt den relevanta europeiska arresteringsordern.

...”

II – Bakgrund till tvisten och tolkningsfrågorna

18. Genom beslut av den 1 oktober 1996 förklarade första sektionen vid Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional (straffrättsliga avdelningen vid Audience nationale) (Spanien) att det var motiverat att utlämna Stefano Melloni (nedan kallad klaganden) till Italien, för att där dömas för de gärningar som angavs i arresteringsorder nr 554/1993 och 444/1993, vilka hade utfärdats den 13 maj respektive den 15 juni 1993 av Tribunale di Ferrara (Italien). Efter att ha frisläppts mot en borgen på 5 000 000 ESP, som han betalade följande dag, flydde klaganden och kunde därför inte överlämnas till de italienska myndigheterna.

19. Genom beslut av den 27 mars 1997 konstaterade Tribunale di Ferrara att klaganden inte hade inställt sig och fastställde att framtida delgivningar skulle skickas till de advokater som han redan hade utsett. Genom dom av den 21 juni 2000 från Tribunale di Ferrara, senare fastställd av Corte d'appello di Bologna (Italien) genom dom av den 14 mars 2003, dömdes klaganden i sin utevaro till tio års fängelse för brott vid konkurs. Genom dom av den 7 juni 2004 från femte straffrättsliga sektionen vid Corte suprema di cassazione (Italien) avslogs det överklagande som ingetts av klagandens advokater. Den 8 juni 2004 utfärdade allmänna åklagaren vid Corte d'appello di Bologna europeisk arresteringsorder nr 271/2004 för verkställighet av den dom som avkunnats av Tribunale di Ferrara.

20. Sedan klaganden hade gripits av spansk polis beslutade Juzgado Central de Instrucción n° 6 (Spanien) den 2 augusti 2008 att översända europeisk arresteringsorder nr 271/2004 till första sektionen vid Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional.

21. Klaganden motsatte sig överlämnandet till de italienska myndigheterna och gjorde gällande att han under överklagandefasen hade utsett en annan advokat och hade återkallat fullmakten för de två tidigare, men att man trots detta hade fortsatt att sända delgivningarna till de två sistnämnda advokaterna. Han gjorde vidare gällande att det i italiensk processrätt inte föreskrivs någon möjlighet att överklaga utevarodomar, och att överlämnandet, om den europeiska arresteringsordern beviljas, bör förenas med ett villkor om att Republiken Italien ska garantera möjligheten att överklaga domen.

22. Genom beslut av den 12 september 2008 slog första sektionen vid Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional fast att klaganden skulle överlämnas till de italienska myndigheterna för verkställighet av den dom som Tribunale di Ferrara avkunnat mot honom för brott vid konkurs, eftersom den ansåg att det inte var fastställt att de advokater som klaganden hade utsett inte längre företrädde honom från och med 2001 samt att hans rätt till försvar hade respekterats, eftersom han i förväg hade känt till den kommande rättegången, frivilligt hade valt att inte inställa sig och hade utsett två advokater som skulle företräda och försvara honom, vilka i denna egenskap deltog i förfarandet vid första instans, i överklagandeförfarandet och i förfarandet vid kassationsdomstolen, och därigenom uttömde alla rättsmedel.

23. Klaganden lämnade in ett överklagande (*recurso de amparo*)⁴ till Tribunal Constitucional mot det beslut som första sektionen vid Sala de lo Penal de la Audiencia Nacional hade antagit den 12 september 2008. Till stöd för sitt överklagande gjorde han gällande att de absoluta krav som följer av rätten till en rättvis rättegång, vilken fastställs i artikel 24.2 i den spanska grundlagen, hade åsidosatts. Han gjorde gällande att grunderna för en rättvis rättegång hade åsidosatts på ett sätt som kränker den mänskliga värdigheten, eftersom man hade beviljat överlämnande till en stat som tillåter utevarodomar vid mycket grova brott, utan att förena överlämnandet med ett villkor om att han, för att hans rätt till försvar ska skyddas, måste ges möjlighet att överklaga domen. Klaganden anser även att hans överklagande har särskild vikt ur författningsrättslig synvinkel, eftersom beslutet av den 12 september 2008 skiljer sig från Tribunal Constitucionals fasta rättspraxis, enligt vilken överlämnandet vid utevarodomar för grova brott ska förenas med ett villkor om att den dömde ska ges möjlighet att få domen prövad.⁵

24. Genom beslut av den 18 september 2008 fastställde första avdelningen vid Tribunal Constitucional att överklagandet skulle tas upp till sakprövning och att verkställandet av beslutet av den 12 september 2008 skulle skjutas upp. Den 1 mars 2011 beslutade Tribunal Constitucional i plenum, på förslag av första avdelningen, att den själv skulle pröva överklagandet.

25. Den hänskjutande domstolen har påpekat att den i sin dom i mål 91/2000 erkände att det bindande innehållet i de grundläggande rättigheterna är mer begränsat externt, det vill säga att i ett gränsöverskridande sammanhang gäller endast de mest grundläggande och väsentliga av de krav som följer av artikel 24 i den spanska grundlagen, vilket kan ge upphov till ett ”indirekt” åsidosättande av författningen. Ett beslut av en spansk domstol att bevilja utlämning till en stat som tillåter utevarodomar vid mycket grova brott, utan att förena överlämnandet med ett villkor om att den dömda personen, för att dennes rätt till försvar ska kunna skyddas, måste ges möjlighet att överklaga domen, innebär ett ”indirekt” åsidosättande av de krav som följer av rätten till en rättvis rättegång, eftersom grunderna för en rättvis rättegång åsidosatts på ett sätt som kränker den mänskliga värdigheten.

4 — *Recurso de amparo* är ett överklagande som syftar till att garantera skyddet för de grundläggande rättigheterna och friheterna. Genom ett sådant överklagande skyddas särskilt de rättigheter som anges i avdelning I, kapitel II, avsnitten I och II, i den spanska grundlagen – såsom rätten till lika behandling (artikel 14), de grundläggande rättigheter och allmänna friheter som föreskrivs i artiklarna 15–29 samt rätten till vapenvägran (artikel 30.2) – mot kränkningar från de offentliga myndigheterna (artikel 53.2).

5 — Klaganden har i detta sammanhang hänvisat till Tribunal Constitucionals domar av den 30 mars 2000 i mål 91/2000 och av den 5 juni 2006 i mål 177/2006.

26. Den hänskjutande domstolen anser att denna rättspraxis även är tillämplig inom ramen för det förfarande för överlämnande som inrättats genom rambeslut 2002/584, och detta av två skäl, nämligen att det villkor som ställs för överlämnande av en dömd person är en oskiljaktig del av det grundläggande innehållet i den grundlagsstadgade rättigheten till en rättvis rättegång, och att det i artikel 5 i rambeslut 2002/584 föreskrevs en möjlighet att i enlighet med ”den verkställande medlemsstatens lagstiftning”, som villkor för verkställande av en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av en utevarodom, kräva bland annat att ”den utfärdande rättsliga myndigheten lämnar tillräckliga garantier om att den person som är föremål för den europeiska arresteringsordern kommer att ges möjlighet till en förnyad prövning av beslutet i den utfärdande medlemsstaten och att bli dömd i sin närvaro” (Tribunal Constitucionals dom i det ovannämnda målet 177/2006).

27. Den hänskjutande domstolen har slutligen påpekat att den i sin dom 199/2009 av den 28 september 2009 biföll överklagandet av ett beslut genom vilket Audiencia Nacional, utan att nämna kravet på möjlighet till förnyad prövning, hade beviljat överlämnande av den berörda personen till Rumänien till följd av en europeisk arresteringsorder, vilken hade utfärdats för verkställighet av ett straff på fyra års fängelse som hade avkunnats genom utevarodom. I det målet godtog Tribunal Constitucional inte Audiencia Nationals resonemang att det inte rörde sig om en utevarodom i egentlig mening, eftersom den berörda personen hade utsett en advokat som hade varit närvarande vid rättegången i egenskap av försvarare.

28. Enligt Tribunal Constitucional beror svårigheten på att artikel 5.1 i rambeslut 2002/584 upphävdes genom rambeslut 2009/299 och att artikel 4a infogades som ny artikel. Enligt artikel 4a kan den verkställande rättsliga myndigheten inte ”vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, utfärdad i syfte att verkställa ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, efter ett beslut när personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen”, när den berörda personen ”i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av staten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen”. Den hänskjutande domstolen har påpekat att i det mål som har föranlett förevarande förfarande för prövning av grundlagsenligheten är det fastställt att klaganden hade anlitat två advokater, vilka underrättades om den kommande förhandlingen av Tribunale di Ferrara, varför klaganden hade kännedom om densamma. Det är även fastställt att klaganden faktiskt försvarades av dessa två advokater vid den efterföljande förhandlingen i första instans samt vid överklagandet och i kassationsdomstolen.

29. Den fråga som den hänskjutande domstolen har att avgöra är således huruvida rambeslutet hindrar de spanska rättsliga myndigheterna från att förena överlämnandet av klaganden med villkoret att domen i fråga måste kunna bli föremål för förnyad prövning.

30. Tribunal Constitucional har tillbakavisat påståendet från Ministerio Fiscal att det inte är nödvändigt att begära ett förhandsavgörande, eftersom rambeslut 2009/299 av tidsmässiga skäl (*ratione temporis*) inte är tillämpligt i tvisten vid den nationella domstolen. Föremålet för tvisten vid den nationella domstolen är inte att avgöra om beslutet av den 12 september 2008 innebar ett åsidosättande av rambeslut 2009/299, utan om det innebar ett indirekt åsidosättande av rätten till en rättvis rättegång, som skyddas av artikel 24.2 i den spanska grundlagen. Rambeslut 2009/299 bör dock beaktas för att fastställa det innehåll i denna rätt som har verkningar externt, eftersom detta rambeslut utgör den unionsrätt som är tillämplig vid tidpunkten för bedömningen av grundlagsenligheten. Rambeslutet bör också beaktas enligt principen om konform tolkning av nationell rätt mot bakgrund av rambeslut.⁶

6 — Se dom av den 16 juni 2005 i mål C-105/03, Pupino (REG 2005, s. I-5285), punkt 43.

31. Mot denna bakgrund beslutade Tribunal Constitucional den 9 juni 2011 att vilandeförklara handläggningen av överklagandet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

- ”1) Ska artikel 4a.1 i [rambeslutet] tolkas på så sätt att den innebär hinder för att de nationella rättsliga myndigheterna, i sådana fall som anges i samma bestämmelse, förenar verkställigheten av en europeisk arresteringsorder med ett villkor om att domen i fråga måste kunna bli föremål för förnyad prövning i syfte att garantera den rätt till försvar som tillkommer den person som är föremål för arresteringsordern?
- 2) För det fall fråga 1 besvaras jakande, är artikel 4a.1 i [rambeslutet] förenlig med de krav som följer av dels rätten till ett effektivt rättsmedel och till en rättvis rättegång i artikel 47 i [stadgan], dels rätten till försvar enligt artikel 48.2 i samma stadga?
- 3) För det fall fråga 2 besvaras jakande, innebär artikel 53 i stadgan, vid en systematisk tolkning i förhållande till de rättigheter som erkänns i artiklarna 47 och 48 i stadgan, att en medlemsstat har rätt att förena överlämnandet av en person som har dömts i sin utevaro med ett villkor om att domen i fråga måste kunna bli föremål för förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten, varvid nämnda rättigheter ges ett starkare skydd än det som följer av unionsrätten, i syfte att undvika en tolkning som inskränker eller inkräktar på en grundläggande rättighet som erkänns i den medlemsstatens författning?”

32. Skriftliga yttranden i förevarande mål har inkommit från Ministerio Fiscal, den spanska, den belgiska, den tyska, den italienska, den nederländska, den österrikiska, den polska, den portugisiska och den brittiska regeringen, Europeiska unionens råd och Europeiska kommissionen.

33. Klaganden, Ministerio Fiscal, den spanska, den tyska och den nederländska regeringen, rådet och kommissionen yttrade sig muntligen vid förhandlingen den 3 juli 2012.

III – Bedömning

34. Innan jag går in på de tre tolkningsfrågorna ska jag bemöta de argument som anförts av Ministerio Fiscal, den belgiska, den tyska och den brittiska regeringen samt rådet, vilka har hävdade att förevarande begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till sakprövning.

A – Huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning

35. Två huvudargument har anförts till stöd för att förevarande begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till sakprövning.

36. För det första är rambeslut 2009/299 av tidsmässiga skäl (*ratione temporis*) inte tillämpligt i tvisten vid den nationella domstolen, vilket innebär att domstolen inte är behörig att inom ramen för förevarande mål tolka det och bedöma dess giltighet. Både utfärdandet av europeisk arresteringsorder nr 271/2004 (den 8 juni 2004) och Audiencia Nacionales beslut att överlämna klaganden till de italienska myndigheterna (den 12 september 2008) inträffade innan rambeslut 2009/299 antogs.

37. För det andra är de frågor som ställts rent hypotetiska och svaren på dem är inte användbara vid avgörandet av tvisten vid den nationella domstolen, eftersom Republiken Italien har utnyttjat den möjlighet som erbjuds i artikel 8.3 i rambeslut 2009/299, att till den 1 januari 2014 skjuta upp tillämpningen av rambeslutet när det gäller erkännande och verkställighet av avgöranden som avkunnas av behöriga italienska myndigheter när den berörda personen inte är personligen närvarande

vid förhandlingen.⁷

38. Det bör erinras om att domstolen har slagit fast att presumptionen att de frågor angående vilka nationella domstolar begär förhandsavgörande är relevanta endast bryts i undantagsfall, nämligen i de fall där det är uppenbart att den begärda tolkningen av unionsrätten inte har något samband med de verkliga omständigheterna eller föremålet för tvisten i målet vid den nationella domstolen eller när frågan är hypotetisk eller när domstolen inte har tillgång till sådana uppgifter om de faktiska eller rättsliga omständigheterna som är nödvändiga för att den ska kunna lämna ett användbart svar på de frågor som har ställts. Utom i sådana undantagsfall måste domstolen i princip pröva de tolkningsfrågor som ställs till den.⁸

39. I förevarande mål föreligger inget av de undantagsfall som kan motivera att en begäran om förhandsavgörande inte tas upp till sakprövning.

40. Det första argumentet att rambeslut 2009/299 av tidsmässiga skäl (*ratione temporis*) inte är tillämpligt i tvisten vid den nationella domstolen bör avvisas.

41. Av ordalydelsen i artikel 8.2 i rambeslut 2009/299 framgår nämligen att det ska tillämpas "[f]rån och med den [28 mars 2011] ... på erkännande och verkställande av avgöranden när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen". Denna bestämmelse ska förstås så att från och med den 28 mars 2011 ska den verkställande rättsliga myndigheten, när den avgör frågor om erkännande och verkställighet av avgöranden som avkunnats när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, tillämpa relevanta bestämmelser i rambeslut 2009/299, oavsett om avgörandena avkunnats före eller efter det datumet.

42. Detta resonemang överensstämmer med domstolens fasta rättspraxis, enligt vilken handläggningsregler i allmänhet ska anses tillämpliga på alla tvister som pågår vid tidpunkten då de träder i kraft, i motsats till materiella bestämmelser som vanligtvis tolkas så, att de inte avser förhållanden som har uppstått innan bestämmelserna trädde i kraft.⁹

43. Eftersom det i artikel 4a i rambeslutet endast fastställs villkor för när erkännande och verkställighet av ett avgörande som avkunnats när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen inte bör vägras, bör bestämmelserna i artikel 4a anses utgöra handläggningsregler.¹⁰

44. Artikel 4a i rambeslutet kan således tillämpas på tvisten vid den nationella domstolen, som fortfarande pågår.

7 — Se förklaring om artikel 8.3 i rambeslut 2009/299 (EUT L 97, 2009, s. 26).

8 — Se, bland annat, dom av den 28 juni 2007 i mål C-467/05, Dell'Orto (REG 2007, s. I-5557), punkt 40, och, när det gäller bedömningen av en unionsbestämmelses giltighet, dom av den 8 juli 2010 i mål C-343/09, Afton Chemical (REU 2010, s. I-7027), punkterna 13 och 14.

9 — Se, bland annat, dom av den 12 augusti 2008 i mål C-296/08 PPU, Santesteban Goicoechea (REG 2008, s. I-6307), punkt 80 och där angiven rättspraxis.

10 — Se, analogt, dom av den 1 juli 2004 i de förenade målen C-361/02 och C-362/02, Tsapalos och Diamantakis (REG 2004, s. I-6405), punkt 20. För att använda den formulering som använts av Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, avser förfarandet med den europeiska arresteringsordern inte huruvida en straffrättslig anklagelse är välgrundad, och överlämnandet av klaganden till de behöriga myndigheterna utgör inte en påföljd som den berörda personen ådömts för att ha begått ett brott, utan det är ett förfarande som är avsett att göra det möjligt att verkställa en dom (se Europadomstolens dom av den 7 oktober 2008 i målet Monedero Angora mot Spanien). Förfarandet med den europeiska arresteringsordern påverkar med andra ord inte det personliga straffrättsliga ansvaret, utan syftar till att underlätta verkställandet av ett avgörande som avkunnats avseende den dömda personen.

45. När det gäller den förklaring genom vilken Republiken Italien har utnyttjat den möjlighet som erbjuds i artikel 8.3 i rambeslut 2009/299, att till den 1 januari 2014 skjuta upp tillämpningen av rambeslutet när det gäller erkännande och verkställighet av avgöranden som avkunnas av behöriga italienska myndigheter när den berörda personen inte är personligen närvarande vid förhandlingen, anser jag inte att den föranleder att förevarande begäran om förhandsavgörande inte kan tas upp till sakprövning på grundval av att ett svar från domstolen inte skulle vara användbart för avgörandet av tvisten vid den nationella domstolen.

46. Det har inte bestritts att artikel 4a i rambeslutet i materiellt hänseende kan reglera den typ av situation som är aktuell i tvisten vid den nationella domstolen. Datumet den 1 januari 2014 anger för övrigt en längsta tidsfrist, och inget hindrar att Republiken Italien väljer ett tidigare datum eller till och med ändrar sin förklaring.

47. Det är således ställt utom tvivel att domstolens svar på de frågor som ställts av Tribunal Constitucional kommer att vara användbart senast den 1 januari 2014, inte endast när Tribunal Constitucional prövar det överklagande som den har att avgöra, utan också när den verkställande rättsliga myndigheten beslutar om överlämnandet.

48. Den särskilda karaktären hos det överklagande som Tribunal Constitucional har att avgöra talar också för att förevarande begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning. Överklagandet föranleder Tribunal Constitucional att pröva grundlagsenligheten, varvid den måste beakta unionsrätten och särskilt stadgan, såsom det föreskrivs i artikel 10.2 i den spanska grundlagen. Som Tribunal Constitucional preciserade i sin begäran om förhandsavgörande, är det nödvändigt att den beaktar unionsrätten för att fastställa det innehåll i rätten till en rättvis rättegång som är skyddat enligt grundlagen.¹¹

49. Den prövning som Tribunal Constitucional har att göra kan jämföras med den prövning som en författningsdomstol skulle göra inom ramen för en förhandsprövning av huruvida en lag om införlivande av rambeslut 2009/299 är grundlagsenlig. Om en författningsdomstol i samband med en sådan prövning skulle ställa frågor till domstolen om tolkningen eller giltigheten av rambeslutet, skulle domstolen med all sannolikhet gå med på att svara på frågorna, även om fristen för införlivande av rambeslutet inte ännu hade löpt ut.¹²

50. Eftersom förevarande begäran om förhandsavgörande enligt min åsikt kan tas upp till sakprövning, behandlar jag nedan i tur och ordning de tre frågor som ställts av Tribunal Constitucional.

11 — Se Guillén López, E., "The impact of the European Convention of Human Rights and the Charter of Fundamental Rights of the European Union on Spanish Constitutional law: make a virtue of necessity", *Human rights protection in the European legal order: the interaction between the European and the national courts*, Intersentia, 2011, s. 309, där det påpekas att det i artikel 2 i grundlag 1/2008 om tillstånd att ratificera Lissabonfördraget föreskrivs att enligt bestämmelserna i artikel 10.2 i den spanska grundlagen och artikel 1.8 i Lissabonfördraget ska de bestämmelser om grundläggande rättigheter och friheter som erkänns i grundlagen tolkas i enlighet med bestämmelserna i stadgan om de grundläggande rättigheterna ("with the authorisation for the ratification of the Lisbon Treaty, organic law 1/2008 [...] states in Article 2 that: 'Under the provisions of paragraph 2 of Article 10 of the Spanish constitution and paragraph 8 of Article 1 of the Treaty of Lisbon, the rules relating to fundamental rights and freedoms recognized by the constitution shall be interpreted in accordance with the provisions of the Charter of Fundamental Rights'") (s. 334).

12 — Se, analogt, beträffande en talan med yrkande om prövning av lagenligheten som ingavs till High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Administrative Court) (Förenade kungariket) och syftade till att invända mot genomförandet av ett direktiv, även om den frist som föreskrevs för direktivets införlivande ännu inte hade löpt ut vid tidpunkten för talans väckande och det inte hade antagits någon nationell åtgärd för införlivande av nämnda direktiv, dom av den 3 juni 2008 i mål C-308/06, Intertanko m.fl. (REG 2008, s. I-4057), punkterna 33–35, och domen i det ovannämnda målet Afton Chemical, punkterna 15–17.

B – *Den första frågan*

51. Tribunal Constitucional har ställt den första frågan för att få klarhet i huruvida artikel 4a.1 a och b i rambeslutet ska tolkas så att den hindrar den verkställande rättsliga myndigheten från att, i de fall som anges i den bestämmelsen, förena verkställandet av en europeisk arresteringsorder med villkoret att den person som är föremål för arresteringsordern ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten.

52. Tribunal Constitucional har angett följande orsaker till att den är osäker på hur frågan ska besvaras. För det första kan artikel 4a.1 i rambeslutet tolkas bokstavligt så att den hindrar den verkställande rättsliga myndigheten från att vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder, men inte nödvändigtvis från att förena verkställandet med villkor, såsom en möjlighet till förnyad prövning. För det andra kan artikel 1.3 i rambeslutet leda till samma resultat, även om nämnda bokstavstolkning inte skulle godtas.

53. Jag delar inte Tribunal Constitucionals osäkerhet om innebörden av artikel 4a.1 i rambeslutet. En granskning av ordalydelsen, systematiken och syftena med bestämmelsen visar att i de fall som anges där får den verkställande rättsliga myndigheten inte allmänt förena verkställandet av en europeisk arresteringsorder med villkoret att den person som är föremål för arresteringsordern ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten.

54. Av ordalydelsen i artikel 4a i rambeslutet framgår att den erbjuder en fakultativ möjlighet att inte verkställa en europeisk arresteringsorder som har utfärdats för verkställighet av ett fängelsestraff eller en frihetsberövande åtgärd, om den berörda personen inte var personligen närvarande vid den förhandling till följd av vilken avgörandet avkunnades. Denna möjlighet åtföljs av fyra undantag, då den verkställande rättsliga myndigheten inte får vägra att verkställa den europeiska arresteringsordern i fråga.

55. Som det anges i skäl 6 i rambeslut 2009/299 önskade unionslagstiftaren "[fastställa] villkor för det fall då erkännande och verkställighet av ett avgörande, när den berörda personen inte varit personligen närvarande vid förhandlingen, inte bör vägras. Dessa villkor är alternativa: när ett av villkoren är uppfyllt försäkras den utfärdande myndigheten genom att fylla i den relevanta delen i den europeiska arresteringsordern ... att kraven är uppfyllda eller kommer att uppfyllas, vilket bör vara tillräckligt för verkställandet av det rättsliga avgörandet på grundval av principen om ömsesidigt erkännande."

56. De fall som anges i artikel 4a.1 a–d i rambeslutet kan delas in i två kategorier.

57. Den första kategorin består av punkterna a och b. Enligt dessa punkter kan den verkställande rättsliga myndigheten inte vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder dels när den berörda personen kallats personligen eller på annat sätt underrättats om tid och plats för förhandlingen samt underrättats om att ett beslut kunde meddelas även om han eller hon inte var närvarande, dels när den berörda personen i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud som antingen utsetts av den berörda personen eller av medlemsstaten att försvara honom eller henne vid förhandlingen och faktiskt försvarades av ombudet vid förhandlingen.

58. Mot bakgrund av den beskrivning av de faktiska omständigheterna i tvisten vid den nationella domstolen som framgår av begäran om förhandsavgörande, motsvarar klagandens situation särskilt det fall som avses i artikel 4a.1 b i rambeslutet. Det bör erinras om att klaganden hade anlitat två advokater, vilka underrättades om den kommande förhandlingen av Tribunale di Ferrara, varför klaganden hade kännedom om densamma. Det är även fastställt att klaganden faktiskt försvarades av dessa två advokater vid den efterföljande förhandlingen i första instans samt vid överklagandet och i kassationsdomstolen.

59. Vid en läsning av artikel 4a.1 a och b i rambeslutet måste det konstateras att i dessa två punkter nämns inget krav på att den berörda personen i dessa fall ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten.

60. Av en granskning av samtliga bestämmelser i artikel 4a.1 i rambeslutet framgår att de fall som avses i c och d i denna bestämmelse, vilka utgör den andra kategorin, i realiteten är de enda fall där den berörda parten kan åtnjuta en rätt till förnyad prövning.

61. Det sätt på vilket unionslagstiftaren avsåg att dessa punkter skulle förstås skiljer sig avsevärt från det synsätt som låg till grund för artikel 5.1 i rambeslut 2002/584. Det bör erinras om att denna bestämmelse på vissa villkor tillät att den verkställande rättsliga myndigheten förenade överlämnandet med villkoret att den utfärdande rättsliga myndigheten skulle lämna tillräckliga garantier för att den person som var föremål för den europeiska arresteringsordern skulle ges möjlighet till en förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten och till att bli dömd i sin närvaro. Det ankom på den verkställande rättsliga myndigheten att bedöma om garantierna var tillräckliga.

62. I artikel 4a.1 c och d i rambeslutet har den verkställande rättsliga myndighetens utrymme för egna bedömningar emellertid avskaffats, och denna myndighet måste förlita sig på uppgifterna i den europeiska arresteringsordern. Den verkställande rättsliga myndigheten är således förpliktad att verkställa en europeisk arresteringsorder när det i den anges antingen att den berörda personen, efter att ha delgivits avgörandet och uttryckligen underrättats om rätten till förnyad prövning, uttryckligen förklarade att han eller hon inte bestred avgörandet, eller inte begärde förnyad prövning inom den tillämpliga tidsramen, eller att den berörda parten inte personligen delgavs avgörandet men utan dröjsmål personligen kommer att delges detta efter överlämnandet och uttryckligen underrättas om rätten till förnyad prövning och den tidsram inom vilken vederbörande måste begära förnyad prövning.

63. Systematiken i artikel 4a.1 i rambeslutet visar således att endast punkterna c och d i denna bestämmelse anger fall där den berörda parten kan ges möjlighet till förnyad prövning, och att punkterna a och b i nämnda bestämmelse tvärtom anger fall där den berörda parten inte kan åberopa en sådan rätt. Det bör påpekas att när det gäller de två sistnämnda punkterna är unionslagstiftarens ståndpunkt mer precis, men den skiljer sig inte i grunden från dennes ståndpunkt inom ramen för artikel 5.1 i rambeslut 2002/584. En tolkning *a contrario* av denna bestämmelse visar att den uteslöt möjligheten att förena överlämnandet med ett krav på förnyad prövning, om den berörda personen hade kallats personligen eller på annat sätt hade informerats om tidpunkt och plats för den förhandling vid vilken utevarodomen avkunnades.

64. I punkterna a och b i artikel 4a.1 i rambeslutet bekräftade unionslagstiftaren att när den berörda personen hade kännedom om den planerade förhandlingen och hade underrättats om att ett avgörande kunde meddelas även om vederbörande inte var personligen närvarande vid förhandlingen, eller i vetskap om den planerade förhandlingen hade gett i uppdrag åt ett juridiskt ombud att försvara honom eller henne, bör denna person anses ha avstått från att närvara vid förhandlingen, vilket innebär att vederbörande inte kan göra gällande en rätt till förnyad prövning.

65. Att allmänt tillåta att den verkställande rättsliga myndigheten i dessa fall förenar överlämnandet av den berörda parten med villkoret att denna ska ges möjlighet till förnyad prövning, är detsamma som att infoga ett skäl som kan motivera en vägran att verkställa en europeisk arresteringsorder. Detta strider mot unionslagstiftarens tydliga vilja att av rättssäkerhetsskäl uttömmande ange de fall där det bör anses att de processuella rättigheterna för en person som inte personligen har inställt sig vid förhandlingen inte har kränkts och att den europeiska arresteringsordern således bör verkställas.

66. De mål som unionslagstiftaren ville uppnå genom att anta artikel 4a i rambeslutet bekräftar att han inte ville ge de verkställande rättsliga myndigheterna möjligheten att förena verkställandet av en europeisk arresteringsorder med villkoret att den person som är föremål för arresteringsordern ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten.

67. Genom att anta rambeslut 2009/299 avsåg unionslagstiftaren att åtgärda bristerna i det system som föreskrevs i artikel 5.1 i rambeslut 2002/584 och förbättra det, för att uppnå en bättre balans mellan målet att stärka de processuella rättigheterna för personer som är föremål för ett straffrättsligt förfarande och målet att underlätta det straffrättsliga samarbetet, och särskilt att förbättra ömsesidigt erkännande av rättsliga avgöranden mellan medlemsstaterna.¹³

68. Som det anges i skäl 3 i rambeslut 2009/299 konstaterade unionslagstiftaren att enligt rambeslut 2002/584, i dess tidigare lydelse, kunde under vissa omständigheter ”den verkställande myndigheten begära att den utfärdande myndigheten lämnar tillräckliga garantier om att den person som är föremål för den europeiska arresteringsordern kommer att ges möjlighet till en förnyad prövning av fallet i den utfärdande medlemsstaten och att vara närvarande när domen meddelas”. Unionslagstiftaren påpekade att inom ramen för detta system är ”[l]ämpligheten av en sådan garanti ... en fråga som ska avgöras av den verkställande myndigheten och det är därför svårt att exakt veta när verkställighet kan vägras”.

69. På grund av denna osäkerhet, som kunde minska effektiviteten i systemet för ömsesidigt erkännande av utevarodomar, ansåg unionslagstiftaren att det var nödvändigt att ”ge klara och allmängiltiga skäl för när man kan vägra att erkänna avgöranden på grundval av att den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen”.¹⁴ Rambeslut 2009/299 syftar således till ”att närmare fastställa de allmängiltiga skäl som ger den verkställande myndigheten möjlighet att verkställa beslutet trots att personen inte varit närvarande vid förhandlingen, samtidigt som personens rätt till försvar fullt ut respekteras”.¹⁵

70. Allt detta visar att unionslagstiftaren, genom att avskaffa möjligheten att tillämpa det villkor för överlämnande som föreskrevs i artikel 5.1 i rambeslut 2002/584, ville förbättra det ömsesidiga erkännandet av utevarodomar och samtidigt förstärka de processuella rättigheterna för personer. Den lösning som unionslagstiftaren valde, nämligen att uttömmande föreskriva i vilka fall verkställandet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av en utevarodom inte bör anses åsidosätta rätten till försvar, är oförenlig med bibehållandet av en möjlighet för den verkställande rättsliga myndigheten att förena verkställandet med villkoret att domen i fråga måste kunna blir föremål för förnyad prövning i syfte att garantera den berörda personens rätt till försvar.

71. I sin begäran om förhandsavgörande framförde Tribunal Constitucional synsättet att det skulle kunna vara möjligt att bibehålla en sådan möjlighet på grundval av artikel 1.3 i rambeslut 2002/584 och artikel 1.2 i rambeslut 2009/299.

72. Det bör erinras om att i dessa två artiklar, vars innehåll är i huvudsak identiskt, anges att dessa rambeslut inte ändrar skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheter och grundläggande rättsprinciper som avses i artikel 6 FEU, bland annat rätten till försvar för personer som är föremål för ett straffrättsligt förfarande. Enligt den hänskjutande domstolens synsätt skulle de verkställande rättsliga myndigheterna kunna vägra att verkställa en europeisk arresteringsorder med hänvisning till skyldigheten att respektera de grundläggande rättigheterna när den berörda personen inte kan ges

13 — Se artikel 1.1 i rambeslut 2009/299.

14 — Se skäl 4 i rambeslut 2009/299.

15 — Idem.

möjlighet till förnyad prövning, inbegripet i de fall som avses i artikel 4a.1 a–d i rambeslutet. Genom detta synsätt ifrågasätts denna bestämmelses giltighet i förhållande till de grundläggande rättigheter som skyddas i unionens rättsordning, eftersom det innebär att den skulle erbjuda ett otillräckligt skydd av rätten till en rättvis rättegång och rätten till försvar, vilket är föremålet för den andra frågan.

C – Den andra frågan

73. Tribunal Constitucional har ställt sin andra fråga för att domstolen ska uttala sig om huruvida artikel 4a.1 i rambeslutet är förenlig med de krav som följer av artiklarna 47 andra stycket och 48.2 i stadgan.

74. Enligt förklaringarna avseende de två sistnämnda bestämmelserna¹⁶ motsvarar artikel 47 andra stycket i stadgan artikel 6.1 i Europakonventionen, och artikel 48.2 i stadgan motsvarar artikel 6.3 i Europakonventionen. I artikel 52.3 i stadgan anges att i den mån stadgan omfattar rättigheter som motsvarar sådana som garanteras av Europakonventionen ska de ha samma innebörd och räckvidd som i konventionen och att denna bestämmelse inte hindrar unionsrätten från att tillförsäkra ett mer långtgående skydd. Jag kommer därför att granska rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna (nedan kallad Europadomstolen) avseende de garantier som bör gälla vid utevarodomar, innan jag granskar om unionsrätten bör bevilja ett mer långtgående skydd på detta område eller inte.

75. De allmänna principerna vid utevarodomar har sammanfattats av Europadomstolen i domen av den 1 mars 2006 i målet Sejdivic mot Italien,¹⁷ och har nyligen bekräftats i dess dom av den 24 april 2012 i målet Haralampiev mot Bulgarien och av den 22 maj 2012 i målet Idalov mot Ryssland.

76. Enligt Europadomstolen följer det av målet och syftet med artikel 6 i Europakonventionen att den ”anklagade” ska ha möjlighet att delta vid förhandlingen.¹⁸ Europadomstolen anser att även om ett förfarande som genomförs i den anklagades frånvaro inte i sig är oförenligt med artikel 6 i Europakonventionen, utgör det dock ett fall av *déni de justice* (rättsvägran) när en person som dömts i sin frånvaro (*in absentia*) inte senare kan beviljas förnyad prövning vid en domstol som, efter att ha hört honom eller henne, uttalar sig om huruvida anklagelsen är välgrundad både faktiskt och rättsligt, och det inte har fastställts att vederbörande har avstått från sin rätt att inställa sig och försvara sig, eller har haft för avsikt att undandra sig rättvisan.¹⁹

77. Europadomstolen anser vidare att skyldigheten att garantera den anklagade rätten att närvara i rättegångssalen – antingen under det första förfarandet mot honom eller henne, eller vid en ny förhandling – är en av de väsentliga beståndsdelarna i artikel 6 i Europakonventionen. En vägran att på nytt inleda ett förfarande som genomförts i den anklagades frånvaro, när det inte finns någon indikation på att den anklagade hade avstått från sin rätt att närvara, anses utgöra ett fall av uppenbar rättsvägran och strider uppenbart mot bestämmelserna i artikel 6 i Europakonventionen eller de principer som fastställs där.²⁰

78. Av rättspraxis från Europadomstolen följer vidare att varken ordalydelsen eller andan i artikel 6 i Europakonventionen hindrar att en person av egen fri vilja uttryckligen eller underförstått avstår från garantierna för en rättvis rättegång. För att bestämmelserna i Europakonventionen ska anses uppfylla bör emellertid det förhållandet att den anklagade avstår från rätten att delta vid förhandlingen

16 — Se förklaringar avseende stadgan om de grundläggande rättigheterna (EUT C 303, 2007, s. 17).

17 — *Recueil des arrêts et décisions* 2006-II.

18 — Se Europadomstolens domar i de ovannämnda målen Sejdivic mot Italien (§ 81) och Haralampiev mot Bulgarien (§ 30).

19 — Se Europadomstolens dom i det ovannämnda målet Sejdivic mot Italien (§ 82).

20 — Se Europadomstolens domar i de ovannämnda målen Sejdivic mot Italien (§ 84) och Haralampiev mot Bulgarien (§ 31).

fastställas på ett otvetydigt sätt och omges av minimigarantier som motsvarar situationens allvar. Det får inte heller vara oförenligt med ett viktigt allmänintresse.²¹ Europadomstolen har även slagit fast att en anklagad inte genom sitt handlande kan anses ha avstått implicit från en viktig rättighet som följer av artikel 6 i Europakonventionen, utom om det har visats att han eller hon rimligen kunde förutse konsekvenserna av sitt handlande.²²

79. När Europadomstolen bedömer huruvida ett nationellt förfarande uppfyller kraven för en rättvis rättegång i den mening som avses i artikel 6 i Europakonventionen, fäster den stor vikt vid att den anklagades frånvaro vid förhandlingen inte bestraffas genom att hans rätt att försvara sig genom rättegångsbiträde åsidosätts.²³ "Varje anklagad har en, om än inte absolut, rätt till ett effektivt försvar genom en advokat, vid behov utsedd för honom eller henne, och denna rätt är en av de grundläggande beståndsdelarna i en rättvis rättegång. En anklagad förlorar inte denna rätt endast därför att han eller hon inte deltar vid förhandlingen".²⁴ Enligt Europadomstolen "är det av avgörande vikt för ett rättvist straffrättsligt system att den anklagade försvaras på lämpligt sätt såväl i första instans som vid ett överklagande".²⁵ "Även om lagstiftaren bör kunna avskräcka från omotiverad frånvaro, får sådan frånvaro inte bestraffas genom att rätten att försvara sig genom rättegångsbiträde åsidosätts",²⁶ och "det ankommer på domstolarna att säkerställa en rättvis förhandling och följaktligen att se till att den advokat som närvarar vid förhandlingen för att försvara sin klient i dennes frånvaro faktiskt tar tillfället att göra detta"²⁷.

80. Mot bakgrund av det ovanstående anser jag att artikel 4a.1 i rambeslutet inte endast respekterar de krav som fastställts av Europadomstolen, utan även kodifierar dessa krav i syfte att garantera tillämpningen av desamma, vid verkställandet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av ett avgörande som avkunnats när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen.

81. I punkterna a och b i denna bestämmelse fastställs således villkoren för att den berörda personen ska anses ha avstått frivilligt och på ett otvetydigt sätt från att närvara vid förhandlingen, och därför inte längre kan kräva att ges möjlighet till förnyad prövning. Artikel 4a.1 b i rambeslutet utgör en vinkling av artikel 4a.1 a och avser det fallet att den berörda personen, i vetskap om den planerade förhandlingen, avsiktligt har valt att företräddas av ett juridiskt ombud i stället för att personligen närvara vid förhandlingen,²⁸ vilket visar att den berörda personen har avstått från att delta personligen vid förhandlingen, samtidigt som han eller hon har säkerställt sin rätt till försvar. Punkterna c och d i artikel 4a.1 i rambeslutet är avsedda att täcka de fall där den berörda personen inte omfattas av punkterna a eller b i samma bestämmelse, utan har rätt till förnyad prövning eller överklagande.

21 — Se Europadomstolens domar i de ovannämnda målen *Sejdovic mot Italien* (§ 86) och *Haralampiev mot Bulgarien* (§ 32). Se även Europadomstolens dom i det ovannämnda målet *Idalov mot Ryssland* (§ 172).

22 — Se Europadomstolens dom i det ovannämnda målet *Idalov mot Ryssland* (§ 173). Se även, för ett liknande resonemang, Europadomstolens domar i de ovannämnda målen *Sejdovic mot Italien* (§ 87) och *Haralampiev mot Bulgarien* (§ 33).

23 — Se, bland annat, Europadomstolens dom av den 14 juni 2001 i målet *Medenica mot Schweiz*, *Recueil des arrêts et décisions* 2001-VI, där Europadomstolen med avseende på den berörda personen, som hade underrättats i god tid om att åtal väckts och om datumet för förhandlingen, fann att vederbörandes försvar under förhandlingen garanterades av de två advokater som denne själv utsett (§ 56).

24 — Se, bland annat, Europadomstolens dom av den 13 februari 2001 i målet *Krombach mot Frankrike*, *Recueil des arrêts et décisions* 2001-II, § 89. Se även Europadomstolens dom i det ovannämnda målet *Sejdovic mot Italien* (§ 91).

25 — Se, bland annat, Europadomstolens dom i det ovannämnda målet *Sejdovic mot Italien* (§ 91).

26 — Se, bland annat, Europadomstolens dom av den 21 januari 1999 i målet *Van Geyseghem mot Belgien*, *Recueil des arrêts et décisions* 1999-I, § 34, i det ovannämnda målet *Krombach mot Frankrike* (§ 89), och, för ett liknande resonemang, Europadomstolens dom i det ovannämnda målet *Sejdovic mot Italien* (§ 92).

27 — Se, bland annat, Europadomstolens dom i det ovannämnda målet *Sejdovic mot Italien* (§ 93).

28 — Se skäl 10 i rambeslut 2009/299.

82. I enlighet med de mål som fastställs i artikel 1.1 i rambeslut 2009/299 gör artikel 4a.1 i rambeslutet det således möjligt att stärka de processuella rättigheterna för personer som är föremål för ett straffrättsligt förfarande, genom anpassning av unionsrätten till den skyddsstandard som Europadomstolen fastställt i sin rättspraxis, samtidigt som den underlättar det straffrättsliga samarbetet, särskilt genom att förbättra det ömsesidiga erkännandet av rättsliga avgöranden mellan medlemsstaterna.

83. Jag anser att den skyddsstandard som unionslagstiftaren har valt är tillräcklig och lämplig för att uppnå de ovannämnda målen och att iakttagandet av artiklarna 47 andra stycket och 48.2 i stadgan inte kräver ett mer utvidgat skydd av rätten till en rättvis rättegång och rätten till försvar, till exempel genom att göra rätten till förnyad prövning till ett absolut krav oberoende av den berörda personens handlande.

84. Förutom att jag inte kan se några skäl till att gå längre än Europadomstolens välbalanserade ståndpunkt, kan domstolen inte stödja sig på medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner för att tillämpa en mer utvidgad skyddsnivå. Den omständigheten att rambeslut 2009/299 är ett resultat av ett initiativ av sju medlemsstater och har antagits av alla medlemsstater gör att det med tillräcklig säkerhet kan antas att huvuddelen av medlemsstaterna inte delar synsättet i Tribunal Constitucionals rättspraxis.²⁹

85. Enligt min åsikt kan artikel 4a.1 i rambeslutet inte kritiseras när det gäller bedömningen av dess giltighet i förhållande till artiklarna 47 andra stycket och 48.2 i stadgan.

86. Det bör vidare påpekas att eftersom artikel 4a.1 i rambeslutet på ett uttömmande och, med hänsyn till skyddet för de grundläggande rättigheterna, tillfredsställande sätt reglerar frågan om rätten till förnyad prövning inom ramen för verkställandet av en europeisk arresteringsorder som har utfärdats för verkställighet av ett avgörande som avkunnats när den berörda personen inte var personligen närvarande vid förhandlingen, bör artikel 1.3 i rambeslut 2002/584 och artikel 1.2 i rambeslut 2009/299 inte ge verkställande rättsliga myndigheter möjlighet att underlåta att tillämpa artikel 4a.1 i rambeslutet, för att i stället tillämpa ett mer strikt synsätt på rätten till en rättvis rättegång och systematiskt kräva en möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten, när det i den europeiska arresteringsordern anges att den berörda personen omfattas av ett av de fall som anges i punkterna a–d i sistnämnda bestämmelse.

87. Jag ska nu undersöka huruvida artikel 53 i stadgan ger Tribunal Constitucional möjlighet att inom ramen för genomförandet av rambeslutet vidmakthålla sin tolkning av artikel 24.2 i den spanska grundlagen, enligt vilken överlämnandet av en person som har dömts i sin utevaro bör förenas med ett villkor om att domen i fråga måste kunna bli föremål för förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten.

D – Den tredje frågan

88. Den hänskjutande domstolen har ställt sin tredje fråga i huvudsak för att domstolen ska uttala sig om huruvida artikel 53 i stadgan tillåter att en verkställande rättslig myndighet genom tillämpning av nationell konstitutionell rätt förenar verkställandet av en europeisk arresteringsorder med villkoret att den person som är föremål för arresteringsordern ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten, när tillämpning av ett sådant villkor inte är tillåtet enligt artikel 4a.1 i rambeslutet.

29 — Med andra ord, för att använda domstolens formulering i punkt 74 i domen av den 14 september 2010 i mål C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals och Akros Chemicals mot kommissionen (REU 2010, s. I-8301), har det under diskussionerna vid domstolen i detta förfarande inte framgått "någon dominerande tendens" i rättsordningarna i de 27 medlemsstaterna som skulle stödja Tribunal Constitucionals tolkning.

89. För att besvara denna fråga måste domstolen precisera den rättsliga innebörden och den rättsliga räckvidden av artikel 53 i stadgan.

90. I sin begäran om förhandsavgörande framförde Tribunal Constitucional tre möjliga tolkningar av denna artikel.

91. Enligt den första tolkningen kan artikel 53 i stadgan jämföras med en minimiskyddsbestämmelse, som är kännetecknande för internationella instrument för skydd för mänskliga rättigheter, såsom den i artikel 53 i Europakonventionen.³⁰ I stadgan föreskrivs således en minimistandard, vilket innebär att medlemsstaterna får tillämpa en högre skyddsstandard som följer av deras grundlag, varigenom man undviker en försämring av skyddsnivån för de grundläggande rättigheterna.

92. Enligt denna tolkning får en medlemsstat enligt artikel 53 i stadgan förena verkställandet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av en utevarodoms med villkor som syftar till att undvika en tolkning som begränsar eller avviker från de grundläggande rättigheter som erkänns i dess grundlag, utan att den högre skyddsnivån som gäller i denna medlemsstat nödvändigtvis måste utvidgas till att gälla övriga medlemsstater genom att domstolen erkänner den. Enligt detta synsätt ger artikel 53 i stadgan medlemsstaterna möjlighet att i enlighet med sin grundlag säkerställa en högre skyddsnivå för denna grundläggande rättighet i en situation där domstolen inte anser det vara nödvändigt att det i unionsrätten fastställs ett mer utvidgat skydd för en grundläggande rättighet än den standard som följer av Europakonventionen.³¹

93. Enligt den andra tolkningen av artikel 53 i stadgan är syftet med denna bestämmelse att avgränsa de respektive tillämpningsområdena för stadgan och medlemsstaternas grundlagar genom att, i likhet med artikel 51 i stadgan, erinra om att inom ramen för tillämpningen av unionsrätten ska den standard för skydd av de grundläggande rättigheterna som följer av stadgan tillämpas. Utanför unionsrättens tillämpningsområde hindrar stadgan däremot inte genomförandet av en standard för skydd av de grundläggande rättigheterna som föreskrivs i en medlemsstats grundlag. Enligt Tribunal Constitucional är nackdelen med denna tolkning av artikel 53 i stadgan, som förklaras av kravet på en enhetlig tillämpning av unionsrätten, dels att denna artikel mister sitt rättsliga innehåll och blir överflödigt i förhållande till artikel 51 i stadgan, dels att stadgan kan leda till en lägre skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna i medlemsstaterna än den som följer av deras grundlagar.

94. Enligt denna tolkning av artikel 53 i stadgan måste Tribunal Constitucional anpassa sin rättspraxis avseende tolkningen av artikel 24 i den spanska grundlagen inom ramen för tillämpningen av artikel 4a i rambeslutet. Utanför rambeslutets tillämpningsområde har Tribunal Constitucional däremot frihet att tillämpa en högre skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna.

95. Den tredje tolkning av artikel 53 i stadgan som Tribunal Constitucional har föreslagit innebär att man väljer än den ena, än den andra av de två ovannämnda tolkningarna, beroende på omständigheterna i det konkreta fallet avseende skydd för de grundläggande rättigheterna och sammanhanget vid bedömningen av den skyddsnivå som bör gälla.³²

30 — Enligt artikel 53 i Europakonventionen får "[i]ngenting i denna konvention ... tolkas som en begränsning av eller en avvikelse från någon av de mänskliga rättigheter och grundläggande friheter som kan vara skyddade i de höga fördragsslutande parternas lagar eller i någon annan konvention i vilken de är parter".

31 — Tribunal Constitucional har i detta sammanhang hänvisat till domstolens dom av den 12 juni 2003 i mål C-112/00, Schmidberger (REG 2003, s. I-5659), punkt 74, av den 11 december 2007 i mål C-438/05, International Transport Workers' Federation och Finnish Seamen's Union (REG 2007, s. I-10779), punkt 45, och av den 18 december 2007 i mål C-341/05, Laval un Partneri (REG 2007, s. I-11767), punkt 93. Av ovannämnda punkter i dessa domar framgår att skyddet för de grundläggande rättigheterna utgör ett legitimt intresse som i princip motiverar inskränkningar i de skyldigheter som följer av unionsrätten. Detta gäller även för skyldigheter som följer av en i fördraget garanterad grundläggande frihet, såsom den fria rörligheten för varor eller friheten att tillhandahålla tjänster.

32 — Tribunal Constitucional har i detta sammanhang hänvisat till domstolens dom av den 14 oktober 2004 i mål C-36/02, Omega (REG 2004, s. I-9609), punkterna 37 och 38, samt domen i det ovannämnda målet Pupino, punkt 60.

96. Den första av de tolkningar som Tribunal Constitucional har föreslagit bör tillbakavisas med bestämdhet.

97. En sådan tolkning skulle åsidosätta principen om unionsrättens företräde, eftersom den i varje enskilt fall skulle innebära prioritet för den rättsregel som ger högst skyddsnivå för den grundläggande rättigheten i fråga. I vissa fall skulle de nationella grundlagarna således erkännas företräde framför unionsrätten.

98. Enligt fast rättspraxis får emellertid inte nationella bestämmelser, inte ens om de har rang av grundlag, göras gällande i syfte att begränsa räckvidden av bestämmelser i unionsrätten, eftersom detta skulle ha skadliga följder för unionsrättens enhetlighet och verkan.³³

99. Enligt min åsikt bör artikel 53 i stadgan inte tolkas som en bestämmelse som syftar till att reglera en konflikt mellan å ena sidan en sekundärrättslig bestämmelse som, tolkad mot bakgrund av stadgan, fastställer en given standard för skydd av en grundläggande rättighet, å andra sidan en bestämmelse i ett lands grundlag som föreskriver en högre skyddsnivå för samma grundläggande rättighet. Denna artikel har i sig varken som mål eller verkan att ge företräde åt en bestämmelse i grundlagen i ett land som har en högre skyddsnivå. Att anse något annat skulle vara att åsidosätta domstolens fasta rättspraxis avseende unionsrättens företräde.

100. Det bör i detta sammanhang påpekas att ordalydelsen i artikel 53 i stadgan inte kan tolkas så att det genom denna artikel införs ett undantag från principen om unionsrättens företräde. Det kan tvärtom anföras att de som utformade stadgan valde orden "inom respektive tillämpningsområde" för att inte åsidosätta denna princip.³⁴ Denna princip, som följer av domstolens fasta praxis, bekräftas för övrigt i de förklaringar som fogades till slutakten från den regeringskonferens som antog Lissabonfördraget, vilket undertecknades den 13 december 2007.³⁵

101. Den första av de tolkningar som föreslagits av Tribunal Constitucional skulle även skada en enhetlig och effektiv tillämpning av unionsrätten i medlemsstaterna.

102. I förevarande mål skulle en sådan tolkning framför allt innebära ett allvarligt ifrågasättande av den enhetliga skyddsstandard som fastställs i artikel 4a.1 i rambeslutet och skulle kunna hindra verkställandet av europeiska arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av utevarodomar.

103. En sådan tolkning skulle ge medlemsstaterna ett betydande utrymme att skönsmässigt vägra att överlämna personer som är föremål för en utevarodom. Med beaktande av den skyddsstandard för rätten till en rättvis rättegång vid utevarodomar som följer av Europadomstolens praxis och den omständigheten att medlemsstaterna antagit rambeslut 2009/299, skulle de flesta av medlemsstaterna sannolikt inte bevilja en person som har dömts i sin utevaro rätten till förnyad prövning, när vederbörande otvetydigt har avstått från att inställa sig vid förhandlingen. Den föreslagna tolkningen skulle således leda till en lamslagning av de spanska rättsliga myndigheternas verkställande av europeiska arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av utevarodomar, när de utfärdande

33 — Se, bland annat, domstolens dom av den 17 december 1970 i mål 11/70, Internationale Handelsgesellschaft (REG 1970, s. 1125; svensk specialutgåva, volym 1, s. 503), punkt 3, av den 2 juli 1996 i mål C-473/93, kommissionen mot Luxemburg (REG 1996, s. I-3207), punkt 38, och av den 8 september 2010 i mål C-409/06, Winner Wetten (REU 2010, s. I-8015), punkt 61.

34 — Se, för ett liknande resonemang, Ladenburger, C., "European Union Institutional Report", *The Protection of Fundamental Rights Post-Lisbon: The Interaction between the Charter of Fundamental Rights of the European Union, the European Convention on Human Rights and National Constitutions*, Tartu University Press, rapporter från FIDE:s XXV:e kongress, Tallinn 2012, volym 1, s. 141, särskilt s. 175 och fotnoten nederst på s. 124.

35 — Se förklaring 17 om företräde.

medlemsstaterna inte kan garantera berörda personer förnyad prövning. Att inrätta ett variabelt system av detta slag skulle för övrigt uppmuntra lagöverträdare att fly till de medlemsstater vars grundlagsbestämmelser erbjuder ett bättre skydd än övriga medlemsstaters, vilket skulle skada rambeslutets effektivitet.³⁶

104. Denna första tolkning av artikel 53 i stadgan innebär även ett ifrågasättande av rättssäkerhetsprincipen, eftersom en sekundärrättslig bestämmelse, trots att den är förenlig med de grundläggande rättigheter som garanteras i stadgan, skulle kunna åsidosättas av en medlemsstat med motiveringen att den strider mot en bestämmelse i dess grundlag.

105. Mer allmänt strider Tribunal Constitucionals första tolkning mot de traditionella metoderna för bedömning av den skyddsnivå som bör gälla för de grundläggande rättigheterna i unionen.

106. Även om det är riktigt att man vid tolkningen av de rättigheter som skyddas genom stadgan bör eftersträva en hög skyddsnivå, vilket framgår av artikel 52.3 i stadgan och förklaringarna avseende artikel 52.4 i densamma, är det emellertid viktigt att slå fast att denna skyddsnivå måste vara adekvat för unionsrätten, såsom det för övrigt preciseras i nämnda förklaringar.

107. Detta är en princip som sedan lång tid tillbaka styr tolkningen av de grundläggande rättigheterna i unionen, det vill säga att skyddet för de grundläggande rättigheterna i unionen ska säkerställas inom ramen för unionens struktur och mål.³⁷ Det är i detta sammanhang inte utan betydelse att unionens huvudsakliga mål, som bland annat är att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, nämns i ingressen till stadgan.

108. Det är således inte möjligt att resonera enbart utifrån en mer eller mindre hög skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna, utan att ta hänsyn till de tvingande kraven med avseende på unionens verksamhet och unionsrättens särdrag.

109. Fastställandet av de grundläggande rättigheter som ska skyddas och den skyddsnivå de bör tilldelas speglar de val som ett givet samhälle gör för att uppnå en välbalanserad jämvikt mellan individens intresse och samhällsintresset. Det är nära kopplat till bedömningarna i den berörda rättsordningen, som görs mot bakgrund av bland annat det sociala, kulturella och historiska sammanhanget, och kan således inte automatiskt tillämpas i andra sammanhang.³⁸

110. Att tolka artikel 53 i stadgan så att medlemsstaterna inom unionsrättens tillämpningsområde får tillämpa nationella grundlagsbestämmelser som garanterar en högre skyddsnivå för den ifrågavarande grundläggande rättigheten, innebär således att man bortser från att fastställandet av den skyddsnivå som ska gälla för de grundläggande rättigheterna är nära beroende av det sammanhang där det genomförs.

111. Även om målet är att uppnå en hög skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna, innebär unionsrättens särdrag att den skyddsnivå som följer av tolkningen av en nationell grundlag inte automatiskt kan tillämpas på unionsnivån eller göras gällande inom ramen för tillämpningen av unionsrätten.

36 — Se Tinsley, A., "Note on the reference in case C-399/11 Melloni", *New Journal of European Criminal Law*, volym 3, utgåva 1, 2012, s. 19, särskilt s. 28. Författaren hänvisar där till en artikel av Luís Arroyo Jiménez, med titeln "Sobre la primera cuestión prejudicial planteada por el Tribunal Constitucional – Bases, contenido y consecuencias", *Revista Para el Análisis del Derecho*, Barcelona, oktober 2011.

37 — Se domen i det ovannämnda målet Internationale Handelsgesellschaft, punkt 4.

38 — Se Widmann, A.-M., "Article 53: undermining the impact of the Charter of Fundamental Rights", *Columbia journal of European law*, volym 8, 2002, nr 2, s. 342, särskilt s. 353, samt Van De Heyning, C., "No place like home – Discretionary space for the domestic protection of fundamental rights", *Human rights protection in the European legal order: the interaction between the European and the national courts*, s. 65, särskilt s. 81.

112. När det gäller bedömningen av den skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna som bör garanteras i unionens rättsordning, bör hänsyn tas till de särskilda intressen som ligger till grund för unionens verksamhet. Detta gäller särskilt nödvändigheten av en enhetlig tillämpning av unionsrätten och de tvingande krav som måste uppfyllas för att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa. Dessa särskilda intressen gör att skyddsnivån för de grundläggande rättigheterna måste anpassas beroende på vilka intressen som berörs.

113. Rambeslut 2009/299 visar att skyddsnivån för de grundläggande rättigheterna inte kan fastställas tagen ur sitt sammanhang, utan måste fastställas på ett sätt som är anpassat till de krav som måste uppfyllas för att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

114. Det bör påpekas att det finns en klar koppling mellan tillnärmningen av medlemsstaternas lagstiftning om personers rättigheter vid straffrättsliga förfaranden och förstärkningen av det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna.

115. I skäl 10 i rambeslutet anges att "[s]ystemet med en europeisk arresteringsorder vilar på en hög grad av förtroende mellan medlemsstaterna". Domstolen har dessutom slagit fast att rambeslutet syftar till att underlätta och påskynda det straffrättsliga samarbetet och, således, bidra till att uppfylla målet för unionen, att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, på grundval av den höga grad av förtroende som ska finnas mellan medlemsstaterna.³⁹

116. Att det på unionsnivå fastställs en hög gemensam standard för skyddet av rätten till försvar stärker de verkställande rättsliga myndigheternas förtroende för kvaliteten hos det förfarande som är i kraft i den utfärdande medlemsstaten.

117. Som den spanska regeringen helt riktigt har påpekat syftar rambeslut 2009/299 till att lösa problemet med förekomsten av olika skyddsnivåer som tillämpas vid verkställandet av europeiska arresteringsorder i samband med utevarodomar. Rambeslutet ingår i de åtgärder som syftar till att skapa en europeisk förfarandeordning, vilket är nödvändigt för att effektivisera systemen för straffrättsligt samarbete i unionen. Utan en harmonisering av de processrättsliga skyddsreglerna är det svårt för unionen att nå längre när det gäller att tillämpa principen om ömsesidigt erkännande och skapa ett område med verklig frihet, säkerhet och rättvisa. Detta är för övrigt skälet till att det i artikel 82.2 FEUF föreskrivs att "[o]m det är nödvändigt för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polissamarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension, får Europaparlamentet och rådet ... fastställa minimiregler", vilka bland annat kan omfatta personers rättigheter vid det straffrättsliga förfarandet.

118. Rambeslut 2009/299 har antagits inom ramen för denna logik och syftar inte endast till att garantera verkställandet av europeiska arresteringsorder i samband med utevarodomar, utan också till att tillhandahålla ett tillräckligt skydd för de berörda personernas grundläggande rättigheter, såsom rätten till en rättvis rättegång och rätten till försvar.

119. För att förena dessa mål fastställde unionslagstiftaren skyddsnivån för de grundläggande rättigheterna i fråga så att den inte hämmar effektiviteten i systemet med den europeiska arresteringsordern.

39 — Se, bland annat, dom av den 28 juni 2012 i mål C-192/12 PPU, West, punkt 53 och där angiven rättspraxis.

120. Jag instämmer i den spanska regeringens åsikt i detta hänseende, att även om det är nödvändigt att garantera verkställandet av medlemsstaternas rättsliga avgöranden med fullständig respekt för de anklagades grundläggande rättigheter vid straffrättsliga förfaranden, får det processrättsliga skydd som de sistnämnda åtnjuter inte utnyttjas endast i syfte att undkomma rättvisan. De grundläggande rättigheterna måste förvisso respekteras men samtidigt måste man, inom ramen för den gränsöverskridande dimension som ett område med frihet, säkerhet och rättvisa innebär, se till att de processrättsliga skyddsreglerna inte utnyttjas för att hindra verkställandet av rättsliga avgöranden.

121. Artikel 4a i rambeslutet uppfyller målet att garantera ett bättre verkställande av europeiska arresteringsorder som har utfärdats för verkställighet av utevarodomar samtidigt som den, på ett sätt som är anpassat efter detta mål, förstärker de processuella rättigheterna för berörda personer.

122. En tolkning av artikel 53 i stadgan som ger en verkställande rättslig myndighet allmän möjlighet att genom tillämpning av en nationell grundlagsbestämmelse förena verkställandet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av en utevarodom med villkoret att den person som är föremål för arresteringsordern ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten, skulle rubba den balans som uppnåtts genom artikel 4a i rambeslutet och kan således inte godtas.

123. Det bör även preciseras att skäl 12 i rambeslutet inte kan betraktas som en bekräftelse på den första av de tolkningar som föreslagits av Tribunal Constitucional. I detta skäl anges att rambeslutet "[inte] hindrar ... en medlemsstat från att tillämpa sina konstitutionella regler om prövning i laga ordning". Detta skäl bör enligt min åsikt tolkas i förening med artikel 1.3 i rambeslutet. Men som vi redan har sett har denna bestämmelse till stor del förlorat sin ändamålsenliga verkan, eftersom man i unionen, genom artikel 4a.1 i rambeslutet, har fastställt en gemensam standard för skydd av rätten till en rättvis rättegång i samband med verkställandet av europeiska arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av utevarodomar.

124. Förutom en tolkning av artikel 53 i stadgan handlar Tribunal Constitucionals tredje fråga egentligen om medlemsstaternas utrymme för egna bedömningar när det gäller att fastställa skyddsnivån för de grundläggande rättigheter som de önskar garantera inom ramen för genomförandet av unionsrätten. I detta sammanhang måste man skilja mellan situationer där det på unionsnivå har fastställts en skyddsnivå som bör garanteras för en grundläggande rättighet inom ramen för genomförandet av unionens verksamhet och situationer där en gemensam skyddsnivå inte har fastställts.

125. I det första fallet har fastställandet av skyddsnivån, som vi redan har sett, ett nära samband med målen för den unionsverksamhet som berörs. Den fastställda skyddsnivån speglar balansen mellan nödvändigheten att säkerställa en effektiv unionsverksamhet och nödvändigheten att tillhandahålla ett tillräckligt skydd för de grundläggande rättigheterna. I denna situation står det klart att om en medlemsstat i efterhand kräver att få bibehålla en egen, högre skyddsnivå, rubbar detta den balans som unionslagstiftaren ville uppnå och undergräver således tillämpningen av unionsrätten.

126. När det gäller rambeslutet har artikel 4a.1 i detta antagits genom överenskommelse mellan alla medlemsstater i syfte att avgöra när en person som dömts i sin utevaro kan överlämnas, utan att detta kränker vederbörandes rätt till en rättvis rättegång och rätt till försvar. Detta samförstånd mellan medlemsstaterna lämnar inget utrymme för tillämpning av avvikande nationella skyddsstandarder.

127. I det andra fallet har medlemsstaterna däremot ett större utrymme för egna bedömningar och kan inom ramen för unionsrättens tillämpningsområde tillämpa den skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna som garanteras i den nationella rättsordningen, så länge denna skyddsnivå är förenlig med ett effektivt genomförande av unionsrätten och inte inkräktar på andra grundläggande rättigheter

som skyddas i unionsrätten.⁴⁰

128. Efter dessa preciseringar ska jag nu undersöka vilken funktion artikel 53 i stadgan har.

129. Man bör härvid inte underskatta det politiska och symboliska värdet av artikel 53 i stadgan.⁴¹ Vidare bör denna artikel enligt min åsikt tolkas i nära förening med artiklarna 51 och 52 i stadgan, som den är en förlängning av.

130. I förklaringarna avseende artikel 53 i stadgan anges att "[d]enna bestämmelse syftar till att bevara den skyddsnivå som nu ges på respektive tillämpningsområde genom unionsrätten, nationell rätt och internationell rätt. Europakonventionen nämns med tanke på dess stora betydelse."

131. De som utformade stadgan kunde inte bortse från att det existerar ett stort antal olika källor som skyddar de grundläggande rättigheterna och är bindande för medlemsstaterna, och var således tvungna att föreskriva på vilket sätt stadgan skulle samexistera med dessa övriga källor. Detta är det huvudsakliga syftet med avdelning VII i stadgan, som innehåller allmänna bestämmelser om tolkning och tillämpning av stadgan. I detta hänseende kompletterar artikel 53 i stadgan de principer som fastställs i artiklarna 51 och 52 i stadgan, genom att erinra dels om att stadgan, i ett system som kännetecknas av mångfalden av källor som skyddar de grundläggande rättigheterna, inte är avsedd att vara det enda instrumentet till skydd för dessa rättigheter, dels om att den inte får skada eller minska den skyddsnivå som följer av dessa olika källor inom deras respektive tillämpningsområde.

132. Stadgan är inte ett isolerat instrument utan koppling till övriga källor som skyddar de grundläggande rättigheterna. I stadgan föreskrivs att tolkningen av dess bestämmelser ska ske med vederbörligt beaktande av övriga rättsliga källor, nationella såväl som internationella. I artikel 52.3 i stadgan anges således Europakonventionen som en minimistandard som inte får underskridas i unionsrätten, och i artikel 52.4 i stadgan föreskrivs att i den mån som grundläggande rättigheter enligt medlemsstaternas gemensamma konstitutionella traditioner erkänns i stadgan, ska rättigheterna tolkas i samstämmighet med dessa traditioner.⁴²

133. I artikel 53 i stadgan, som kompletterar dessa bestämmelser, preciseras att inom ramen för samexistensen mellan olika källor som skyddar de grundläggande rättigheterna får stadgan inte leda till att den skyddsnivå för dessa rättigheter som fastställs i olika rättsordningar minskas. Denna artikel syftar således till att bekräfta att den skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna som införs genom stadgan endast gäller inom unionsrättens tillämpningsområde.

40 — För exempel på grundläggande rättigheter som åtnjuter en högre skyddsnivå i vissa medlemsstater jämfört med den skyddsnivå som följer av Europakonventionen och unionsrätten, se Besselink, L.F.M., "General Report", *The Protection of Fundamental Rights Post-Lisbon: The Interaction between the Charter of Fundamental Rights of the European Union, the European Convention on Human Rights and National Constitutions*, s. 63, särskilt s. 70. Se även Ladenburger, C., som anser att när unionslagstiftningen kan genomföras på flera sätt, utan att dess effektivitet undergrävs, är det svårt att förstå varför de nationella myndigheterna inte skulle få välja endast sådana genomförandesätt som respekterar landets egen grundlag ("where Union law leaves several ways of implementation without its effectiveness being undermined, then it is hard to see why the national authority should not be authorised to select only such modes of implementation that respect its own constitution") (s. 173).

41 — Se Bering Liisberg, J., "Does the EU Charter of Fundamental Rights Threaten the Supremacy of Community Law? – Article 53 of the Charter: a fountain of law or just an inkblot?", *Jean Monnet Working Paper* nr 4/01, s. 18 och 50.

42 — Budskapet i artikel 52.4 i stadgan har sammanfattats på följande sätt av C. Ladenburger, s. 179:

"[T]he step of incorporating a written catalogue into primary law should not lead to construing Union fundamental rights in complete abstraction from the Member States' constitutional traditions and laws".

Enligt samma logik föreskrivs i artikel 52.6 i stadgan att "[n]ationell lagstiftning och praxis ska beaktas fullt ut i enlighet med vad som anges i denna stadga".

134. I de fall som inte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde kan stadgan således inte tvinga medlemsstaterna att sänka den skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna som garanteras i deras nationella grundlagar. Av artikel 53 i stadgan framgår även att antagandet av stadgan inte får användas som förevändning av en medlemsstat för att minska skyddet för de grundläggande rättigheterna inom tillämpningsområdet för nationell rätt.

135. Orden "inom respektive tillämpningsområde" syftar bland annat till att försäkra medlemsstaterna om att stadgan inte är avsedd att ersätta nationella grundlagar, när det gäller den skyddsnivå som enligt nationell grundlag garanteras inom tillämpningsområdet för nationell rätt.⁴³ Samtidigt innebär dessa ord att artikel 53 i stadgan inte får påverka unionsrättens företrädare, när bedömningen av den skyddsnivå för de grundläggande rättigheterna som ska uppnås utförs inom ramen för genomförandet av unionsrätten.

136. Mot bakgrund av min tolkning av artikel 53 i stadgan föreslår jag att domstolen slår fast att denna artikel ska tolkas så att den inte tillåter att en verkställande rättslig myndighet genom tillämpning av nationell konstitutionell rätt förenar verkställandet av en europeisk arresteringsorder med villkoret att den person som är föremål för arresteringsordern ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten, när tillämpning av ett sådant villkor inte är tillåten enligt artikel 4a.1 i rambeslutet.

137. Det bör preciseras att den ståndpunkt som jag föreslår att domstolen ska inta i förevarande mål inte innebär att den förnekar nödvändigheten att ta hänsyn till medlemsstaternas nationella identitet och den konstitutionella identiteten som ingår som en del i denna.⁴⁴

138. Jag är medveten om att Europeiska unionen, såsom det föreskrivs i artikel 4.2 FEU, ska respektera medlemsstaternas nationella identitet, "som kommer till uttryck i deras politiska och konstitutionella grundstrukturer".⁴⁵ Det bör även påpekas att det i ingressen till stadgan erinras om att unionen i sin verksamhet ska respektera medlemsstaternas nationella identitet.

139. En medlemsstat som anser att en sekundärrättslig bestämmelse kränker dess nationella identitet kan således invända mot den med stöd av artikel 4.2 FEU.⁴⁶

140. Detta är emellertid inte situationen i förevarande mål. De diskussioner som förts såväl vid Tribunal Constitucional som vid domstolen visar att fastställandet av räckvidden av rätten till en rättvis rättegång och rätten till försvar vid utevarodomar inte påverkar Konungariket Spaniens nationella identitet.

43 — Se Bering Liisberg, J., a.a., s. 16 och 35. I medlemsstaterna väljer de nationella domstolarna den skyddsstandard som bör tillämpas beroende på de mål de har att avgöra och den tillämpliga lagstiftningen. Se, i detta sammanhang, Besselink, L.F.M., a.a., som noterar att: "in federal states courts are acquainted with the distinction between areas of competence and the differentiated standards which accompany each. At the same time there is little doubt that the various 'layers' overlap" (s. 77).

44 — Se, i detta sammanhang, bland annat Simon, D., "L'identité constitutionnelle dans la jurisprudence de l'Union européenne", *L'identité constitutionnelle saisie par les juges en Europe*, Éditions A. Pedone, Paris, 2011, s. 27, Constantinesco, V., "La confrontation entre identité constitutionnelle européenne et identités constitutionnelles nationales, convergence ou contradiction? Contrepoint ou hiérarchie?", *L'Union européenne: Union de droit, Union des droits – Mélanges en l'honneur de Philippe Manin*, Éditions A. Pedone, Paris, 2010, s. 79, och, i samma verk, Mouton, J.-D., "Réflexions sur la prise en considération de l'identité constitutionnelle des États membres de l'Union européenne", s. 145.

45 — Domstolen hänvisade till denna bestämmelse i sin dom av den 22 december 2010 i mål C-208/09, Sayn-Wittgenstein (REU 2010, s. I-13693), punkt 92, av den 12 maj 2011 i mål C-391/09, Runevič-Vardyn och Wardyn (REU 2011, s. I-3787), punkt 86, och av den 24 maj 2011 i mål C-51/08, kommissionen mot Luxemburg (REU 2011, s. I-4231), punkt 124. Se även punkt 59 i generaladvokaten Jääskinens förslag till avgörande i mål C-202/11, Las, som ännu inte avgjorts av domstolen, samt punkterna 60 och 61 i begäran om förhandsavgörande i mål C-253/12, JS, som ännu inte avgjorts av domstolen.

46 — Se Besselink, L.F.M., a.a., som anger att: "divergent fundamental rights standards may not be resolved explicitly via provisions like Article 53 of the Charter and of the ECHR, but by reference to Article 4(2) EU. Reliance on divergent fundamental rights standards is then made dependent on whether it forms part of the constitutional identity of a Member State" (s. 136).

141. Förutom att frågan om vad som utgör det "absoluta innehållet" i rätten till försvar fortfarande diskuteras vid Tribunal Constitucional, angav Konungariket Spanien självt vid förhandlingen, med hänvisning till bland annat befintliga undantag i spansk rätt från kravet på förnyad förhandling vid utevarodomar, att den anklagades deltagande vid förhandlingen inte är en fråga som omfattas av Konungariket Spaniens konstitutionella identitet.

142. Något som omfattas av höga krav på skyddet för en grundläggande rättighet bör vidare inte förväxlas med en kränkning av den nationella identiteten eller, för att vara mer exakt, en medlemsstats konstitutionella identitet. Visserligen rör det sig i förevarande fall om en grundläggande rättighet som skyddas i den spanska grundlagen och vars betydelse inte ska underskattas, men detta betyder för den skull inte att artikel 4.2 FEU är tillämplig.

143. Det bör även påpekas att hänsyn till de särdrag som kännetecknar de nationella rättsordningarna är en av de tillämpliga principerna när det gäller att skapa ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

144. I artikel 67.1 FEUF fastställs att "[u]nionen ska utgöra ett område med frihet, säkerhet och rättvisa med respekt för de grundläggande rättigheterna och de olika rättssystemen och rättsliga traditionerna i medlemsstaterna". I artikel 82.2 FEUF föreskrivs att de minimiregler som parlamentet och rådet får anta, bland annat avseende personers rättigheter vid det straffrättsliga förfarandet, ska beakta "skillnaderna mellan medlemsstaternas rättsliga traditioner och rättssystem". Det bör även påpekas att det i artikel 82.3 FEUF fastställs att "[o]m en rådsmedlem anser att ett utkast till direktiv enligt punkt 2 skulle negativt påverka grundläggande aspekter av dennes straffrättsliga system, får den rådsmedlemmen begära att utkastet till direktiv överlämnas till Europeiska rådet", varvid lagstiftningsförfarandet tillfälligt upphävs och kan resultera i ett fördjupat samarbete om ingen enighet uppnås.

145. Att unionslagstiftaren antog artikel 4a i rambeslutet visar att medlemsstaterna önskade anta en gemensam metod för verkställandet av europeiska arresteringsorder som utfärdats för verkställighet av utevarodomar och att denna gemensamma strategi är förenlig med mångfalden av rättsliga traditioner och rättssystem i medlemsstaterna.

IV – Förslag till avgörande

146. Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår jag att domstolen besvarar de frågor som har ställts av Tribunal Constitucional på följande sätt:

- 1) Artikel 4a.1 a och b i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009, ska tolkas så att den hindrar den verkställande rättsliga myndigheten från att, i de fall som anges i den bestämmelsen, förena verkställandet av en europeisk arresteringsorder med villkoret att den person som är föremål för arresteringsordern ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten.
- 2) Artikel 4a.1 i rambeslut 2002/584, i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299, är förenlig med artiklarna 47 andra stycket och 48.2 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna.
- 3) Artikel 53 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna tillåter inte att en verkställande rättslig myndighet genom tillämpning av nationell konstitutionell rätt förenar verkställandet av en europeisk arresteringsorder med villkoret att den person som är föremål för arresteringsordern ska ges möjlighet till förnyad prövning i den utfärdande medlemsstaten, när tillämpning av ett sådant villkor inte är tillåten enligt artikel 4a.1 i rambeslutet.